

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแผนแม่บทที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่บุคคล (Schaffazick and Hampoon. 1975 :1) หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรการศึกษาก็จะดำเนินไปไม่ได้ ดังนั้นเมื่อมีการจัดการศึกษาก็จะต้องมีการจัดหลักสูตรควบคู่ไปเสมอ เพื่อเป็นแนวทางให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 28 โดยมีสาระสำคัญ คือ หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 16)ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการให้ได้มาตรฐานโดยหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ซึ่งในส่วนโครงสร้างของหลักสูตร กำหนดให้ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี หมวดวิชาศึกษาทั่วไปหมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรมตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

การประเมินหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่สำคัญ จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีการสร้างหลักสูตรขึ้นมาแล้ว แม้ว่าจะเขียนหลักสูตรไว้สวยหรูเพียงใด ก็อาจจربประกันได้ว่าจะเกิดสัมฤทธิ์ผลตามที่เขียนไว้ เพราะว่าอาจารย์ผู้สอนอาจไม่เปลี่ยนพฤติกรรม หรือการนำหลักสูตรไปใช้ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผิดเพี้ยนไปจากปรัชญา หรือ

วัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ผู้พัฒนาหลักสูตรวางไว้ ทั้งนี้ไม่อาจจะรู้ได้หากไม่มีการประเมินหลักสูตร ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 203) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบปัญหา และแนวทางปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ดีและเหมาะสมต่อไป เพราะการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณา สรุปร่วมกัน

ว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนานั้นว่ามีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

จากการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม และได้มีการนำหลักสูตรไปใช้โดยมีการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตลอดระยะเวลา 4 ปีมาแล้ว มีนักศึกษาสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นบัณฑิตทำงานให้กับสังคมแล้ว 1 รุ่น แต่ยังไม่มีการประเมินหลักสูตรที่เป็นระเบียบแบบแผน จึงยังไม่ทราบว่าหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม นี้มีความเหมาะสมเพียงใด การบริหารจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่เพียงใด ตลอดจนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตรหรือไม่ อย่างไร ข้อสงสัยดังกล่าวไม่สามารถตอบได้หากใช้เพียงประสบการณ์หรือความรู้สึกเพียงอย่างเดียวแต่ต้องใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ถูกต้องแม่นยำที่ได้มาด้วยวิธีการวิจัยเชิงประเมิน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเชิงคุณค่าสำหรับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องตัดสินใจด้วยความมั่นใจต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เมื่อได้จัดทำหลักสูตรหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และบริหารจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้แล้ว จึงเห็นสมควรที่จะประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ โดยคาดหวังว่าการประเมินครั้งนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลผลการประเมิน ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และการบริหารจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อประเมินองค์ประกอบเบื้องต้น ของหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหารายวิชา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการของหลักสูตร
2. เพื่อประเมินสภาพการดำเนินการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร
3. เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นการประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินการใช้หลักสูตรได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและความพึงพอใจต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาและคุณลักษณะของนักศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะสะท้อนให้เห็นภาพของหลักสูตร และการเรียนการสอน หลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครทั้งระบบ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับหลักสูตรหมวดวิชาอื่นหรือหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ หรือหลักสูตรการศึกษาระดับอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. **สิ่งที่มุ่งประเมิน** การประเมินครั้งนี้มุ่งศึกษาหรือประเมินใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.1 องค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหารายวิชา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตร

1.2 สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม ประกอบด้วยการบริหารจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน

1.3 สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นการประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินการใช้หลักสูตรได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและความพึงพอใจต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาและคุณลักษณะของนักศึกษา

2. **ผู้ให้ข้อมูล** ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาตามหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตที่จบการศึกษาในสาขาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม และผู้ใช้หรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม

3. **ระยะเวลาดำเนินการวิจัย** ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการประเมินครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญที่ใช้ในการประเมิน ดังนี้

หลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม หมายถึง หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม (หลักสูตร 4 ปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พ.ศ. 2549

การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าและตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในที่นี้มุ่งประเมินในด้านองค์ประกอบเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตร และสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร

องค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร หมายถึง วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตร

สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง ลักษณะของการดำเนินการใช้หลักสูตรที่เป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้หลักสูตร

สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร หมายถึง ผลที่เกิดขึ้น หรือผลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ผลการเรียนรู้ที่ได้รับ หมายถึง ผลที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม ในด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม ที่ไม่ใช่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของ นักศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยผลการสอบปลายภาคเรียนและระดับผลการเรียนของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม ของนักศึกษา

ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน หมายถึง ความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นและข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม หมายถึง อาจารย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครให้ปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาในหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร